

DEŞTEPTAREA

Foaie națională independentă.

Apare odată pe săptămână.

Abonamente:

Pe un an 6 cor. Dusă acasă sau cu poșta 8 coroane.
Pentru străinătate 15 franci. Numeri singuratici 10 bani.

Redacțiunea și Administrațiunea:
TIPOGRAFIA CIURCU & COMP., BRAȘOV
Strada Hirschberg Nr. 11.

Insertiuni se primesc cu prețurile cele mai reduse după
invoială. Prețul normal 5 bani 1 cm. pătrat. Manuscrise
nu se înapoiază.

Atentatul din Serajevo și Români.

Braşov, 26 Iunie v. 1914.

Drama atât de adânc sgu-
duitoare din Serajevo este viu
comentată în toată lumea și nu
există presă, care să nu consi-
dere acest odios atentat drept
preludiul unei schimbări mai
mult sau mai puțin radicale în
viața politică a Monarhiei no-
stre, dat fiind că Archiducele
Francisc Ferdinand fusese o per-
sonalitate atât de marcantă, cu
o putere de voință atât de tare,
încât toate cercurile prevedeau
întrânsul un adevărat reforma-
tor și reorganizator al stărilor
dezolate publice din Monarchie.
Ba unii au mers până acolo,
încât prorociau chiar federa-
lizarea Monarhiei cu un Impă-
rat în frunte.

Legăturile de intimă priete-
nie, ce se legaseră între regele
României și moștenitorul tron-
ului habsburgic, întărite și prin
oarecare înrudire de sânge și
de rassă și eşite la ivială mai
cu seamă cu ocaziunea vizitei
dela Sinaia din anul 1910, răs-
pândite și viu comentate mai
ales în toate gazetele românești
în toate variantele, formaseră o
adevărată legendă despre senti-
mentele românofile ale Archi-
ducelui în opoziție cu sentimen-
tele lui antimaghiare presupuse.
De aci a urmat apoi credința
nestrămutată în schimbarea sortii
noastre absolut numai prin in-
fluința directă a clironomului
de tron și punerea nădejdi no-
stre absolut numai în grația lui
mântuitoare.

»Fericiți cei ce cred«, ne
spune sfânta evanghelie și noi
avem mai puține cuvinte a ne
îndoi în credința noastră, mai
ales când știm și suntem con-
vinși, că un stăpânitor are nu
numai datorința, ci și tot inte-
resul să-și mulțamească și feri-
ciască popoarele sale, dacă voește
să-și consolideze și dureze dom-
nia și împărăția. Mai știm și

aceea, că în prima linie popoa-
rele nemulțamite cu soartea lor,
cum este și poporul românesc,
își făuresc vrând-nevrând anu-
mite puncte de sprijin și mân-
găiere, dela care apoi așteaptă
cu sfîntenie mântuirea visată.

Astfel ne explicăm noi jalea
și obidăturile adânci, cu care a
fost întâmpinată această cata-
strofă în șirul succesiunii la tron
și tot în aceasta își poate afla
tălmăcirea acuza ciudată, ca și
cum odiosul atentat ar fi atins
mai puțin pe poporul maghiar
ca pe cel românesc, și insinu-
area ridicolă, că poporul maghiar
ar avea motiv de oarecare ușu-
rare sufletească.

Tocmai dincontră! Nu cre-
dem să existe cetățean conștient
și cu sentimente curate în în-
treaga Monarchie, care să fi putut
trage o concluziune de preferință
în sentimentele moștenitorului
de tron și din aceasta să-și fi
putut forma așteptări îndreptă-
țite de preferire ori preferare.
A avut o ținută cu mult mai
chibzuită și mai politică decât
deja la treptele domniei să caute
a-și înstreina anumite popoare
și apropia altele. Este și va ră-
mânea în veci o enigmă, ce ar
fi avut să urmeze pentru Mo-
narchia noastră din suirea Sa
pe tron. Credem, că inima Sa
iubitoare, și înalta Sa înțelep-
ciune ar fi nizuț să îndrepteze
multe rele și să ne fericiască
și pe noi Români întocmai ca
pe celelalte neamuri deopotrivă
și nimic mai mult.

Privite lucrurile din acest
punct de vedere, marea cata-
strofă pentru Monarchia noastră
însemnează un doliu general și
egal pentru toți și desvoltarea
ulterioasă a lucrurilor poate fi
privită cu îngrijorare deopotrivă
de către toți fiii patriei noastre.
Ba, considerând izbucnirile duș-
mănoase ale presei sârbești, se-
cundată de presa rusească și
în parte și franceză, ne vine a
crede, că complotul ucigaș s'a
pus la cale și s'a săvârșit a-
nume pentru a se sparge blocul

formidabil al triplei alianțe prin
surprindere, ceea ce — după
modesta noastră părere — ar
însemna nici mai mult nici mai
puțin decât o primejdie vădită
pentru întreg neamul românesc.
Iar ca neamul românesc să-și
șape însuș groapa, ar însemna
mai mult decât orbire.

Cuvintele sincere și adânc
mișcătoare de condolență, ce
au pornit nu numai dela trep-
tele tronului României, cât și
dela Cameră și Senat, sunt pen-
tiu noi mai mult decât grăitoare
întru a constata, că ori cât ar
face slavismul ochi dulci, sen-
țimentul de conservare e mai
puternic și o rassă, care prin
asemenea fapte barbare caută
să-și câștige simpatii și aderențe,
nu poate avea loc în concertul
popoarelor culte din Europa.
Ele trebuie să fie și pentru noi
Români din Monarchia austro-
ungară dovadă, că marea lovi-
tură, ce a ajuns înaltă casă
domnitoare și mai ales pe blân-
dul nostru Monarch la adânci
bătrânețe, este un memento, ca
cu atât mai mult să ne alipim
de tron și de patrie, cu cât a-
prigii dușmani folosesc arme vi-
clene și arme sălbătice, care la
urma urmei numai peirea no-
astră o au în vedere.

Scrisoarea autografă a Monarhului.

Monitorul oficial ungar și austriac pu-
blică următoarea scrisoare autografă a Maj.
Sale adresată ambilor miniștri prezidenți și
ministrului comun de finanțe Bilinski:

»Profund zgduțit mă găsec sub im-
presia faptului nenorocit, care mi-a răpit
pe nepotul meu mult iubit în plină activi-
tate închinată desăvârșirii datoriei, impre-
ună cu soția sa generoasă rămasă lui cre-
dincioasă în ora pericolului — și care m-a
aruncat pe mine și Casa mea în doliul cel
mai dureros

Dacă pot avea o alinare în această
adâncă durere, o pot găsi în nenumăratele
probe de afecțiuni sincere care mi-au venit
în zilele aceste din toate cercurile popula-
punei.

O mână criminală mi-a răpit o rudă
iubită și un colaborator credincios și a
smuls copiilor săi tot ce le era mai scump

pe acest pământ, zdrobind de o durere ne-
spusă inimile lor nevinovate

Totuși, nebunia unui mic grup de ră-
tăciși nu poate zdruncina legăturile sfinte,
care mă unesc cu popoarele mele; ea nu
atinge sentimentele de dragoste adâncă ce
mi-au fost arătate într'un mod atât de duios
din toate părțile monarhiei, mie și dinastiei.
De șazece și cinci de ani am împăr-
tășit cu popoarele mele dureri și bucurii,
mereu conștient, chiar în orele cele mai
grave, de înaltele mele datorii și de res-
ponsabilitate pe-tru soarta milioanele de
suflete, de cari va trebui să dau socoteala
Celui atotputernic.

Noua nenorocire dureroasă care a
căzut pe capul meu, va întări dorința mea
de a lucra până la ultima mea suflare
pentru binele popoarelor mele, pe calea re-
cunoscută cea bună; și dacă pot odată lăsa
urmașului meu o garanție de dragostea lor
ca o garanție prețioasă, va fi cea mai fru-
moasă răsplată pentru grija mea părintească.

Vă însărcinez să aduceți mulțumirile
mele la cunoștința tuturor celor cari, în a-
ceste zile de restriște, s'au strâns impreju-
rul tronului cu o credință și un devotament
sincer.

Viena, 4 Iulie n. 1914

Frans Iosef, m. p.

Un ordin de zi.

Maj. Sa a emis următorul ordin de zi
cătră armată și marină:

Alteța sa i și r. generalul de cavale-
rie și amiralul Archiducele Franz Ferdinand,
inspector general al armatei întregi, a căzut
victimă unui atentat odios și adânc îndoliat
deplâng împreună cu armata mea întreagă
pe fericitul, a cărui ultimă activitate a fost
închinată împlinirii datorinței sale scumpe
de soldat. Ultimele sale ordine le-a adresat
trupelor brave, cari se nizuiesc cu credință
și bucurie în Bosnia și Herțegovina spre a
ajunge la culmea chemării lor.

Pe cât de înaltă a fost situația, pe
care i-am acordat-o defunctului în armata
mea pe uscat și pe apă pe atât de înaltă
a fost concepția sa despre lucrările luate
în primire.

Din mijlocul acestei activități binecu-
vântate ne-a fost răpit. Ne plecăm îndure-
rați în fața voinței nepătrunse a Atotputer-
nicului, care a cerut o jertfă imensă pen-
tru mine, armata mea și pentru patrie.

Totuși nu renunț la speranța într'un
viitor priincios, convins fiind, că oricare ar
fi nenorocirea de care am putea fi încercă-
cați, Monarchia va avea o protecție și zură
în devotamentul energic al forțelor militare
ale Monarhiei, cari își îndeplinesc cu cre-
dincința datorii lor.

Viena, 4 Iulie n. 1914.

Frans Iosef, m. p.

AGA-GOMMÉ:

Fiind fiecare foită cu margine gomată, fumătorul își poate pregăti zilnic
țigaretile trebuincioase. Cărticica de 80 foi costă 4 bani.

† Francisc Ferdinand.

— Date biografice. —

Arhiducele Francisc Ferdinand (Carol Ludovic Iosif Maria) s'a născut în 18 Decembrie 1863 în palatul Herberstein din Graț, ca fiu al arhiducelui Carol Ludovic (frate mai mic al regelui) și arhiducesei Maria Anunciata. Printre cele 112 generații de străbuni ai săi, cei mai mulți sunt germani, dar și sângele unei românce a curs în vinele sale.

Copilaria și-a petrecut-o în Viena, rămânând vrfan la vârsta de 7 ani. Nimeni nu credea că o să ajungă moștenitor de tron al monarhiei, fiind atunci încă în viață clironomul Rudolf. A fost crescut numai pentru cariera militară, la diferite arme. Abia după tragedia dela Majerling a fost considerat de moștenitor presuntiv al tronului. Ca atare, pentru îmbogățirea cunoștințelor, întreprinde în 1892 o călătorie în jurul lumii, studiile și impresiile de călătorie și-le publică ulterior într'un volum, care atrage atenția generală asupra sa.

Puțin în urmă se îmbolnăvește de piept și după o cură de aproape doi ani, prin diferite regiuni și stațiuni climatice — se însănătoșează. În 1897 ca reprezentant al monarhului participă la festivitățile din Londra în onoarea reginei Victoria; în anul următor e numit la comandamentul suprem pe lângă M. Sa. fiind de atunci cel mai cu greutate consilier al regelui în afacerile militare.

Căsătoria arhiducelui Francisc Ferdinand a produs mare senzație în lumea întreagă, deoarece și-a ales de soție o contesă, ceea ce în familia Habsburgilor înseamnă căsătorie morganatică și urmașii lipsiți de rangul părintelui.

Moștenitorul de tron era de 36 ani (în 1899) când a lăcut conștiința cu contesa Sofia Chotek, o ființă blândă și modestă, damă de curte la arhiducesa Izabela.

Contesa Sofia aparține familiei nobilitare boeme Chotek de Chotkova, fiica contelui Bohuslav. Deși familia aceasta e una dintre cele mai dignitare din Austria, totuși nu era de rangul unui arhiduce și în aceasta era piedeca.

La început nici nu se învoia nimeni dela curte. Contesa Sofia a și fost îndepărtată, dar moștenitorul de tron a fost neștrămutat în hotărârea sa; până ce monarhul, bazat pe experiențele triste din trecut, și-a dat învoirea.

Clironomul Francisc Ferdinand însă a trebuit să renunțe solemn la dreptul de a-și putea lăsa pe unul dintre copiii săi să-l urmeze pe tronul Austro-Ungariei. Cu toate acestea soției moștenitorului de tron i s'a dat onoarea ca unei regine, iar M. Sa încă în ziua cununiei i-a dat titlul de principesă.

Perechea moștenitoare a dus cea mai exemplară viață familială. Principesa Sofia era nedespărțită de augustul ei soț. Chiar și acum dansa rămăsese la curte și numai auzind că întreprindera soțului său în Bosnia poate fi periculoasă, a călătorit să fie lângă dânsul. Destinul a voit ca cei doi soți să și moară împreună...

După dânsii rămân trei copii: Sofia, Maximilian și Ernest — trei orfani cari nici azi nu știu de tragedia părinților lor.

Caracterul și rolul politic al regretatului moștenitor de tron sunt indeobște cunoscute, ca să nu mai insistăm la acest loc. Pentru unii a fost un sfînx, pentru noi însă a fost un om pe care l'am înțeles și în care ne așezasem toate speranțele în alte vremi mai bune — astăzi resignați, cu suferințele îndoliate și, poate, cu nădejdiile stăramate.

Documentul de renunțare al copiilor lui Frantz Ferdinand la tronul habsburgic.

Dăm în rândurile următoare traducerea actului de o însemnătate istorică, pe

care moștenitorul de Tron l'a semnat cu ocaziunea căsătoriei sale cu contesa Sofia Chotek. Acest act prevedea renunțarea la dreptul de moștenire al Tronului Habsburgilor pentru copiii născuți din căsătoria morganatică a arhiducelui Franz Ferdinand cu contesa Chotek, devenită mai târziu principesă de Hohenberg.

»Noi Frantz Ferdinand, Carol Ludovic Iosif, Maria etc. d'Este, d'Austria, declarăm, că hotărârea noastră binechibzută și neștrămutată este de-a Ne căsători cu contesa Sofia Maria Iosefina, Albina Chotek de Chotkova și Wognin, proprietara ordinului »Crucea cu stele«, fiica fericitului în Domnul Boruslav Chotek conte de Chotkova și Wognin, consilier intim, camerier și mare mareșal al Majestății Sale ces. reg. și a decedatei sale soții născută Vilma Kinsky, contesa de Weichnitz și Tettau, proprietară a ordinului »Crucea cu stele« și damă de curte. La contractarea acestei căsătorii — avându-se în vedere obiceiurile și dispozițiile legilor familiare, cari din moși strămoși sunt în uz în preainalta casă domnitoare, și cari Ne deobligă și pe Noi — s'a cerut învoirea Maj. sale ces. reg. a glorioșului împărat și rege, și preainălțatului Nostru unchiu Frantz Iosif I. ca și preainalt cap al casei domnitoare, iar Majestatea Sa a dat prea grațios o nouă dovadă de sentimente grațioase și binevoitoare acceptându-o.

Înainte de-a încheia această căsătorie referindu-ne la legile familiare amintite mai sus, ale căror dispoziții mai ales acum referitor la căsătoria, ce o vom contracta, le recunoaștem în întregime lor și le declarăm de deobligatoare pentru Noi, Ne simțim îndemnați să anunțăm și să stabilim, că această căsătorie a Noastră cu contesa Sofia Chotek, nu e egal îndreptățită, ci e căsătorie morganatică și, e a considera ca atare, pentru prezent și pentru toate timpurile, viitoare, în consecință drepturile titlurile, insignile, privilegiile etc. etc., cari compet soților egal îndreptățiți precum și urmașilor născuți din căsătoriile egal îndreptățite ale arhiducilor, nu vor compete nici soției Noastre nici copiilor Noștri, pe cari îi vom avea din mila lui Dumnezeu, acele nu vor putea fi recercate și nici nu va trebui să se recerce.

Recunoaștem mai ales și declarăm și mai explicit, că copiii Noștri născuți din căsătoria Noastră amintită mai sus și urmașilor acelora, de vreme ce ei nu mai sunt membrii al înaltei case domnitoare, nu le mai compete dreptul de moștenire a tronului țării reprezentate în consiliul imperial, așadară în senzul articolului I și II al legii din 1723 al țării de sub coroana Ungară; aceștia deci vor fi eschiși din șirul moștenitorilor de tron.

Ne deobligăm pe cuvântul nostru, că în deplina cunoștință a însemnătății și puterii ce-o reprezintă — recunoaștem declarațiunea prezentă a Noastră de validă și deobligatorie pentru toate timpurile, pentru soția Noastră, copii noștri și urmașii acestora și nici-odată nu vom încerca să revocăm această declarație, sau să lucrăm într'acolo, ca să se slăbiască puterea ei deobligatorie, ori chiar să înceteze.

Spre întărirea declarației Noastre e-dată în exemplarul de față, subscrierim acest document cu propria Noastră mână și îl prevedem cu sigilul Nostru de arhiduce. Dat în Viena la 28 Iunie 1900.

ss. arhiduce Frantz Ferdinand.

Înmormântarea.

Rămășițele pământești ale bunului arhiduce și ale soției sale se odihnesc azi în capela castelului arhiducal din *Artstetten*. Moștenitorul a dispus, încă fiind în viață, zidirea acestei cripte, pentru membrii familiei sale.

Cele două sicrie au fost transportate Miercuri, la Triest cu vasul »Viribus unitis«. Joi, des de dimineață întreg orașul Triest era în picioare. Pe la ora 6 și un sfert pe drumul de la port spre gară, pe unde avea să treacă cortegiul tunebru, circulația era sistată.

Puțin după orele 8 între bubuituri de tunuri și sunetul clopotelor tuturor bisericilor, coșciugurile, învăluite în drapele de războiu au fost luate depe vasul »Viribus Unitis« și aduse la mal de către subofițerii marini. Trupele au dat onorul iar publicul și-a descoperit capul.

Coșciugurile au fost așezate pe catafalc; episcopul Karlin înconjurat de mare asistență a îndeplinit sfînșirea. După oficierea acestuia act religios coșciugurile au fost ridicate de pe catafalc și așezate pe carele mortuare. Cununile numeroase abia au putut fi așezate pe 7 care mari de cununi.

Cortegiul funebru era deschis de o trupe de polițiști călare, au urmat carele cu cununile, preoțimea, carul mortuar cu coșciugul prințesei de Hohenberg, apoi carul mortuar cu rămășițele arhiducelui Francisc Ferdinand, iar după acestea dignitarii înalți, societățile și corporațiunile. Cortegiul era închis de două companii de infanterie și o companie de polițiști în uniformă de gală. Cortegiul înainta spre gara de sud printre cordoanele dese ale miilor publicului. Felinarele de pe străzi și din vitrine erau îndoliate. La orele 9 și un sfert, cortegiul sosi la gara de sud, de unde trenul special a pornit încet, ducând spre Viena rămășițele pământești ale nefericitei perechi moștenitoare.

Pretutindenea pe cale, în gările mari, dignitarii de stat și civili, societățile și corporațiunile precum și foarte numeroși public venise la gări să dea auguștilor defuncți ultimul salut de omaj.

Seara, trenul a ajuns în gara de sud din Viena, de unde rămășițele pământești au fost transportate cu mare pompă la Hofburg.

Manifestația de doliu a capitalei austriece a fost impozantă. Din zorile zilei până seara, când sicriile au fost transportate din nou la gară pentru a fi duse în cripta din Artstetten, o lume imensă, tăcută și îndoliată staționa în jurul »Hofburg«-ului.

La orele 8 ușile bisericii se deschid. Interiorul bisericii este îmbrăcat în negru. În fața altarului este ridicat catafalcul cu sicriile Arhiducelui și a ducese de Hohenberg, deasupra cărora se văd emblemele Arhiducelui și ale ducese în inscripțiile: Franciscus Ferdinandus Arhidux Austriae Estensis și Sophia Ducessa de Hohenberg.

La capătul și picioarele sicriilor sunt așezate cununile familiare, între cele două coroane de roze albe, cari poartă inscripția: Sofia, Max, Ernest. Sunt cununile copiilor rămași orfani ai arhiducelui...

Rând de rând sosesc membrii familiei imperiale: arhiducele Iosif cu arhiducesa Augusta, clironomul Carol Francisc Iosif, arhiducesa Maria Terezia cu fiica ei Maria Anunciata, arhiducele Leopold Salvator cu arhiducesa Blanca și cele trei fiice ale ei, cari după o scurtă rugăciune rostită la capătul sicriilor se îndepărtează.

Începe apoi pelegriajul miilor de oameni, cari trec tăcuți pe lângă catafalc. La orele 1 biserica se închide.

Maj. Sa Monarhul sosise din Schönbrun la Viena încă la orele 8 dimineața, primind în audiență în decursul zilei pe mai mulți membrii ai casei imperiale.

Precis la orele 4 p. m. a sosit în fața bisericii Maj. Sa, fiind primit de mulțimea publicului în tăcere și cu capetele descoperite. În biserică ocupaseră loc toți arhiducii arhiducesele și numeroasele delegațiuni. Maj. Sa a ocupat loc de-adreapta catafalcului lângă altar. Prohodul a durat ¼ de oră, după care întreg publicul a părăsit biserica.

Seara coșciugurile au fost transportate

cu acelaș ceremonial la gară și pornite spre cap-la din Artstetten, pe un drum presărat cu flori și împrejmuț de câteva mii de cununi, sosite din toate unghiurile țării. La orele 4 și jum. sicriile au fost așezate în cavou.

Odihnească în pacer!

Cronică.

Introducerea electricității în Brașov. În ședința din Marția trecută a reprezentanței comunale s'a adus în fine în chestia introducerii electricității în Brașov o hotărâre, care ne-a apropiat cu un pas însemnat de realizarea acestei mult discutate chestiuni. După cetirea dieritelor rapoarte s'a primit cu mare majoritate de voturi raportul referenților, care a culminat în propunerea ca reprezentanța comunală să acorde concesiunea pe timp de 30 ani pentru înființarea unei uzine electrice pe teritoriul orașului, unei societăți pe acții care se va înființa în Brașov sub numele de »Brassói villamosművi részvénytársaság«.

Comuna Brașov, aprobând statutele societății acesteia, să alătură ca acționară și împuternicește magistratul să semneze din cele 7500 acții à 200 cor. ale societății 3750 bucăți în sumă totală de 750.000 cor.

Acești bani vor fi procurați pe calea unui împrumut, pe care îl va contracta comuna.

În alimentarea soldaților — după cum anunță ziarul »Zeit« — se va introduce o inovație. În locul cunoscutei »suppe de răntăș« și a cafelei negre, ce se da soldaților dimineața e vorba că — mai ales în garnizoanele unde laptele e mai ieftin — să se dea în viitor lapte sau cafea cu lapte. Se fac tot odată și încercări cu conserve de lapte, cari — după cum se anunță — au dat rezultate mulțumitoare. Acest proiect pentru înlocuirea supei cu lapte s'a discutat în ultima sesiune a delegațiunilor, iar comandamentul militar caută să-l pună cât mai curând în practică.

Intunecime de soare — fotografia din aeroplan Din New-York se anunță: Știința va trage de astădată un nou folos al celei mai însemnate invenții din ultimul timp, al aeroplanelor. Vestitul astronom Todd, profesor al renumitului College Amherst, va pleca cu aeroplanul din New-York la Riga, pentruca, de sus din aparatul sburător să poată observa mai bine intunecimea solară, care va avea loc în ziua de 21 August. Își va lua în aeroplan un puternic aparat de fotografiat combinat cu un telescop și diferite meteoscoape. Și pentrucă intunecimea solară va fi de durată foarte scurtă — în Riga va ținea 2 minute și 22 secunde — aeroplanul profesorului Todd va fi provăzut cu niște motoare atât de puternice, încât aparatul să poată percurge o distanță de 190 chilometri pe oră. În felul acesta Todd speră, că putând să sboare atât de repede, îi va succeda să urmărească și să fotografieze timp mai îndelungat intunecimea de soare. Când apăruse cometa Halley profesorul Todd îi fotografiasse mișcarea de pe un vapor. De data aceasta ar putea ca observările lui să fie conturbate sau chiar împiedecate de un singur inconvenient: ca bolta cerească să fie acoperită de nori tocmai în timpul intunecimei solare Todd însă speră că va înlătura și această eventuală piedecă. căci se va ridica cu aeroplanul peste nori și va fotografia astel evenimentul ceresc dela o înălțime de 4000 metri.

Sentințele de moarte în Rusia. O revistă germană publică, după marele ziar rusești, o interesantă statistică a sentințelor de moarte în imperiul rusesc. Dela anul 1905 până la 1910 s'au adus 7101 sentințe de moarte, dintre cari au fost executate 4449; iar dela 1910 până la 1912, în decurs de doi ani, tribunalele rusești au adus 692 sentințe de moarte, dintre cari s'au executat 189. Cu ocazia ultimei răscoale cele mai multe sentințe de moarte au fost executate în provinciile de lângă Marea-Baltică iar în timpul din urmă fruntea statistice o ține Caucazul. Din cele 692 de sentințe din cei doi ani, 198 au fost aduse în cauze politice, 397 pen-

tru furturi și incendieri iar 97 pentru omoruri și alte crime.

—o—

4000 femei dispărute în timp de un an După cum reiese din rapoartele publicate de ministerul de interne al Angliei, an de an dispăre un număr înspăimântător din femeile capitalei engleze. În anul 1913 au dispărut din Londra 1083 fete cari aveau etatea mai mică de 16 ani și 3017 femei trecute de această etate. Fetele, după un timp mai scurt sau mai îndelungat, toate au fost regăsite de poliție, dintre femei însă numai 2942, pe când celelalte au dispărut fără a li se putea da de urmă. În partea cea mai mare aceste dispariții au fost provocate de datorii sau de diferite chestii familiare.

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1914, 1915 se va începe la 1-a Septembrie v. 1914. Inscriserile se fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin cerere în scris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adică 40 de elevi.

4. Cei neînșuați până la termenul fixat în punctul prim, precum și cei ce nu vor prezenta la însinuare atestatele convenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de boteș.

Examenul supletorii și de emendare se vor ține în 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenul de privațiști se vor ține în 6 Septembrie v. 1914. Aceștia au însă a se însinua în persoană la Direcțiune cel mult până în 1 Septembrie v. 1914.

Examenul de corigență de maturitate se va ține în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1914 la 7 ore dim. Examenul oral de maturitate de emendare se va ține în 13 Septembrie v. 1914 la 8 ore dimineața.

A) Didactru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr. or. română plătește la înscriere o taxă de înscriere de 10 K.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 K. de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de pensiuie al profesorilor anual câte 10 K.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului școlar se plătesc anual câte 26 K taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări streine, plătesc taxele înșirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întregă:

- 3 K pentru certificat școlar.
- 1 K pentru biblioteca profesorală și școlară.
- 1 K pentru anuarul școlii.
- 2 K pentru societatea de lectură.

e) 9 K taxă de excursiuni și alte cheltueli școlare.

f) 4 K pentru mijloace de învățământ și mobilier.

g) 3.50 K taxă pentru baie.

h) 50 bani pentru locul de patinat. Total K 120.— și taxa de înscriere 10 K.

Dela plățirea taxelor din punct 6 nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc la Eforia școlară, și Direcțiunea are dreptul a primi și înscrie în școală numai pe acei elevi, cari duc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

§ 8. Scutirea de taxele înșirate în paragraful precedent și o face Eforia școlară.

B. Taxe de examen.

§ 11. Examenul de primire și examenul de clasă sunt libere de taxă.

§ 12. La examenul de clasă private, de câte un singur obiect, se plătește o taxă de 6 K de fiecare obiect, care revine profesorului examinător din obiectul respectiv, plus taxa de K 14.30 pentru director și certificatul școlar.

§ 13. Privațiștii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de K 80 și taxa de certificat de K 2.30.

§ 14. La examenul de diferență nu se plătește didactru, ci o taxă de examen de K 120 și K 230 pentru testimoniul de clasă.

§ 15. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 K, taxă de testimoniul de maturitate 6 K și taxă pentru caiete de maturitate 4 K.

La examenul de maturitate din câte unul sau două obiecte, precum și la repetirea examenului întreg, se plătește taxa de 20 K și caietele 4 K.

§ 16. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înșirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuiesc achitate complet deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plățite se restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauză, pierde taxele plățite.

§ 18. Elevii de confesiuni streine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări streine, plătesc taxele de examene duple.

C. Taxe de certificate școlare.

§ 19. Libere de taxe sunt numai coudite semestrale și certificatele școlii ordinari dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe și anume:

a) Certificat anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 K plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecvență, de moralitate etc. costă 1 K plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 K plus timbru 1 K.

d) Certificate speciale de altă natură costă 5 K plus timbru 1 K.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plătește îndoit.

§ 22. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I. și până cel mai târziu în 28 Februarie v. pentru semestrul II, direct la Eforia școlară, petițiuni speciale înzestrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petițiunile înaintate după aceste termene nu se vor lua în considerare. Acei școlari, cari n-au din studii cel puțin nota »Bine« și moralitatea »bună«, nu vor fi scutiți de didactru.

§ 23. Scutiri se pot face absolut nu-

mai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sunt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea acestora nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§ 24. Didactrul și taxele școlare arătate se achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v. toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Dec. v.

3. A doua jumătate a didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei școlari, cari nu vor achita didactrul până la terminile arătate, vor fi îndepărtați din institut și despre această îndepărtare va fi încunostințat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plată nu se admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și revizite și folosirea de cărți vechi și necorăspunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipul și uniforma proprie a școlii comerciale, fiecare elev e dator a și-le procura la intrarea în școală, fiind obligatorii pentru toți elevii. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlii să se adreseze la Direcțiune.

Darea de seamă.

despre activitatea Revizorilor experți.

Onorată Direcțiune!

Onorată Adunare Generală!

Prezentând raportul obișnuit asupra activității revizorilor noștri experți, Vă rugăm a ne da voie să remarcăm două momente, cari — după modesta noastră părere — caracterizează în mod neîndoiș însemnătatea, la care ne-a succes să ridicăm controlul extern și obligator la băncile noastre românești și dau cea mai elocventă dovadă despre rezultatele practice și binefacerile acestui control.

Cel dintâiu dintre aceste momente este faptul, că în anul curent s'au anunțat pentru revizie 76 de institute financiare, adică un număr îndoit de mare ca până acum. Dintre aceste institute, 71 aparțin »Solidarității«, iar 5 sunt bănci, cari stau în afară de cadrele înșirării noastre. Și ce este mai mult, una dintre aceste din urmă este o bancă în parte străină, care ridicându-se peste veleitățile naționale ale popoarelor conlocuitoare, a prelerit, desigur în propriul său interes, să fie revizuită prin un revizor expert de al »Solidarității«.

Dintre institutele anunțate spre revizuire și aparținătoare »Solidarității«, 61 au fost controlate în regulă prin revizorii noștri experți, iar 10 urmează să fie revizuite în cursul acestei verii, dupăcum se poate vedea aceasta și din consemnarea, ce urmează mai jos.

Rezultatele revizuirilor efectuate, au fost cuprinse de revizorii experți în rapoarte speciale, înaintate biroului »Solidarității«, rapoarte, despre cari se va da seamă în conferențele revizorilor noștri. La acest loc amintim numai atât, că pe urma lucrărilor serioase și conștiente ale revizorilor experți, se observă la băncile asociate un progres destul de înbucurător în toate direcțiile. Tehnica și administrația lor e superioară față de trecut, iar în politica de afaceri se observă tendințe din ce în ce mai serioase și mai raționale. Bărbații grupați în jurul băncilor noastre — la rândul lor — se conving tot mai mult de importanța și folosul cel mare al revizuirilor externe și le apretiază pe zimate al băncilor anunțate spre revizuire și

ce merge tot mai just. Și desigur acestei juste apretieri este a se mulțumi și împrejurarea vrednică de amintit că 12 din băncile asociate au cerut ca revizia să li-se facă în lunile de vară, când activitatea lor financiară e mai redusă și când deci și revizorii experți pot săvârși o muncă mai sistematică și mai aprofundată. Prin aceasta, băncile noastre dau dovada cea mai neîndoișă, că țin să li-se facă revizii faptice și temeinice și nu numai pentru formă și pentru semnarea bilanțului. — Să sperăm deci, că exemplul celor 12 bănci, amintite în cele precedente va fi urmat și de altele și astfel se va face o deprindere generală, ca reviziile să se facă în lunile de vară, cu răgaz și temeinic. Prin aceasta se va face nu numai un bun serviciu celor grupați în jurul băncilor noastre și publicului mare, dar se va îndeplini în acelaș timp și o veche dorință a revizorilor experți de a-și putea desvolta activitatea atunci când au și ei mai mult timp liber, adică vara și nu la încheierea bilanțelor, când sunt ocupați.

Al doilea moment pe care voim să-l scoatem la iveală sunt rezultatele pozitive și nemijlocite ale conferențelor revizorilor experți, rezultate cari se afirmă tot mai însemnat și pe cari le apretiază chiar și străinii. A fost norocoasă ideea acestor conferențe, fără precedent în patria noastră. Prin discutarea rezultatelor și experiențelor de revizuire din cursul unui an și prin stabilirea — pe baza acestor rezultate și experiențe — a normelor de urmat în viitor, s'a pus bază unei unități de vederi între revizori, unitate care facilitează progresul instituțiilor noastre. Hotărârile conferențelor de până acum sunt destul de cunoscute. Ele au fost apretiate de toți factorii grupați în jurul băncilor noastre și în prima linie de direcțiunea »Solidarității«, care nu numai le-a aprobat, dar și-a dat chiar și concursul la rezolvirea cât mai bună a acestor hotărâri. Astfel pe baza hotărârilor conferenței ultime a revizorilor experți, ținută la 21 Iunie a. tr. în Sebeșul-săseș, direcțiunea »Solidarității« a încredințat biroul ei 1. să ceară băncilor asociate să-și întocmească — pe baza modelelor dela institutele mai mari — regulamente pentru administrarea casei, a valorilor și pentru controlul intern și 2, să compună o instrucțiune amănunțită despre datorințele și procedurile membrilor direcțiunilor și comitetelor de supraveghiere la censurarea și stabilirea conturilor de încheiere: bilanțul anual și contul de profit și pierdere. Biroul »Solidarității« s'a achitat de ambele aceste îndatoriri. În urma adresei cu privire la regulamente, băncile asociate au cerut și primit regulamente-model și — după cât suntem informăți cele mai multe și-au făcut proiecte pentru împrejurările lor, proiecte cari urmează să se discute cu revizorii experți și apoi să se pună în practică. Instrucțiunea privitoare la conturile de încheiere a fost trimisă la toți cei grupați în jurul băncilor noastre în peste 1000 de exemplare. Mulțime de scrisori primite la »Solidaritatea« dovedesc că aceasta instrucțiune a fost bine primită și că cei interesați au cetit-o cu folos.

Prin instrucțiunea de care vorbim — putem zice — s'a început educațiunea celor interesați la băncile noastre și continuându-se și în viitor, desigur va fi un mare câștig. Membrii direcțiunilor noastre și ai comitetelor de supraveghiere vor fi cei mai buni sprijinitori și înțelegători ai revizorilor experți ușurându-le, în chipul acesta, calea spre desăvârșirea tehnice, administrative și politice de afaceri a băncilor românești.

Am zis, Onorată Direcțiune și Adunare generală, că numărul neobișnuit de băncilor anunțate spre revizuire și

MERSUL TRENURILOR.

Din 1-ma Mai 1914.

rezultatele pozitive ale conferențelor revizorilor experți sunt două momente, cari caracterizează în mod neîndoișos progresul la care am ajuns cu introducerea controlului extern și obligator la băncile noastre. Acesta este — așa credem — o afirmațiune absolut întemeiată. Căci numărul cel mare de bănci, anunțate la revizuire este dovada cea mai bună, că azi controlul extern și obligator este de fapt introdus. Azi nu mai este nici o bancă care să se scutur de la control. Ba ce e mai mult chiar și bănci mai mult sau mai puțin străine apelează la controlul organelor noastre. Terenul deci este adânc brăzdat. Și acum tot ce mai rămâne este să grijim ca semințele aruncate să crească bine și trumos, ferindu-le de orice le-ar putea împiedeca ori chiar înăbuși în creșterea lor. Chezășie în această privință sunt chemate să ne dea conferențele revizorilor experți, în cari va trebui să se discute tot mai profund rezultatele revizuirilor și mijloacele de îndreptare.

Iată cuvântul pentru care avem cea mai imperioasă datorință să ne îngrijim de conferențele din viitor. Îngrijindu-ne de ele, ne îngrijim de soarta și viitorul instituțiilor revizorilor experți spre binele și folosul băncilor române. Să ne preocupăm mereu de progresul acestei instituții, mai cu seamă că o mulțime de probleme nouă ne așteaptă. Acolo este de pildă chestiunea revizorilor permanenți și chestiunea revizuirii micilor însoțiri sătești, și apoi amplificarea regulamentelor în vigoare cu experiențele bogate ale celor cinci ani din urmă. Nu mai puțin trebuie să ne preocupăm de modificarea legilor de credit pusă la ordinea zilei și în cadrele căreia desigur va fi vorba și de o instituțiune regnicolară de control. Evenimentele nu e permis să ne găsească nepregătiți și conferențele revizorilor trebuie să ne pregătească din vreme. Datorința noastră este să le dăm tot sprijinul de care au nevoie. Numai în chipul acesta lucrând și stăruint pentru dezvoltarea ei vom putea menține instituțiunea revizorilor experți, azi bine reputată și cunoscută aproape în toate țările apusului, la înălțimea la care s'a ridicat. Numai astfel îi vom putea păstra considerațiunea, de care a fost împărtășită atât în diata țării noastre, unde a fost invocată drept model, cât și în reviste germane și franceze unde a fost remarcată în mod destul de măgulitor.

Sibiu, la 12 Iunie 1914.

Ioan I. Lăpedatu,
secretarul «Solidarității».

Darea de seamă

a comitetului de supraveghiere al «Solidarității».

Onorată Adunare Generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere al însoțirii «Solidaritatea» ne-am întrunit astăzi în biroul institutului și am examinat Contul Bilanț și Contul Profit și Pierdere încheiat cu 31 Decembrie 1913 — și controlându-le cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat în deplină ordine.

Examinând darea de seamă și propunerile Direcțiunii, atât ce privește întrebuințarea profitului curat de K 25.74, cât și cu privire la planul de acțiune al însoțirii pentru viitor, suntem de acord cu aceea și propunem să se primească și să se dea absolut atâr direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere pe anul de gestiune 1913.

Sibiu, din ședința comitetului de supraveghiere ținută în 18 Iunie 1914.

N. Ivan m. p., președinte. M. C. Figa m. p.
C. Herția m. p. Dr. N. Comșa m. p.
Petru Stoica m. p.

Editor și redactor responsabil:

Dumitru I. Vlaicu.

Plecarea						Predeal — Brassó — Budapest.			Sosirea						
	750 1204	310 830	505 900	935 326			București Predeal		700 219	1155 811	1035 600		920 529		
T. P.	T. ac.	T. am.	T. ac.	T. am.	T. am.				T. am.	T. am.	T. ac.	T. p.	T. ac.		
513	501	541	601	543	541				542	544	604	536	502		
I. III.	I. II.	II. III.	I. II.	II. III.	II. III.				II. III.	II. III.	I. II.	I. II.	I. II.		
	1220	902	842	330	634		plecarea Predeal		720	1219	633	405	329		
	1248	927	908	403	704		Tömös		628	1151	605	335	301		
		939		420	719		Alsótömös		625	1136		316			
	114	952	930	435	733		Derestyé-Hétf.		610	1122	541	303	237		
	130	1005	944	450	748		sosirea Brassó		550	1105	526	246	221		
		T. am.		T. p.	T. ac.				T. ac.	T. p.	T. am.	T. p.			
		541		511	603				602	512	542	514			
		II. III.		I. III.	I. III.				I. III.	I. III.	II. III.	I. III.			
636	240	147	1008	741	600		plecarea Brassó		1043	753	516	1245	856	146	
650		152		756			Brassó-Méheskert			734		1223	838		
659	257	214	1026	803			Botfalu		1026	726		1215	831	126	
712	308	228	1036	817	628		Földvár		1015	712	448	1155	817	115	
717		234		821			Vörösmart			704		1145	810		
726		245		830			Sz.-Magyarós			653		1133	801		
740	326	306	1052	839	641		Apáczá		958	642	430	1122	752	1255	
748		316		847			Ürmös			622		1101	739		
754		324		853			Köpecz			615		1054	733		
803	342	352		909	654		Agostonfalva		940	610		1048	728	1235	
818	356	413		926			Alsórákos		926	551		1031	711	1221	
824		417					Mátéfalva					1022	705		
846	419	450	1133	948	723		Homorod-Kőhalom		910	531	343	1005	652	1204	
1008	526	631	1229	1057	814		Héjjasfalva		814	403	243	813	525	1102	
1025	541	657	1242	1111	827		sosirea Segesvár a)	plecarea	802	347	231	750	509	1050	
1046	553		1251	1124	832		plecarea Segesvár	sosirea	755	335	224	707	454	1045	
1122	615		116	1157	854		Erzsébetváros		731	303	200	624	424	1021	
1153	635		140	1224	914		Medgyes		712	233	140	543	359	1003	
1208	647		153	1237	926		sosirea Kiskapus b)	plecarea	700	214	127	517	341	951	
1223	656		158	1257	928		plecarea Kiskapus	sosirea	655	157	122	502	321	949	
142	749		300	225	1023		sosirea Tövis	plecarea	533	1234	1220	301	143	845	
			336		1106		Gyulafehérvár		514		1139				
			808		401		Arad		1247		709				
			125		920		Budapest		705		210				
206	800			308			plecarea Tövis	sosirea				1209		1232	826
258	837			357			sosirea Székelykocs.	plecarea				1120		1117	746
310	842			413			plecarea Székelykocs.	sosirea				1057		1057	743
524	1020			612			sosirea Kolozsvár	plecarea				904		830	613
619	1054			635			plecarea Kolozsvár	sosirea				834		713	547
720	735			600			sosirea Budapest	plecarea				820		615	935
		450	1100		730		a) Segesvár		757		442	1000			
		521	1133		800		Héjjasfalva		628		409	932			
		720	132		1012		Székelyudvarhely		449		230	718			
224	522	1091	402		726		b) Kiskapus		857	252	631		1227	910	
353	712	1129	545		855		Nagyszeben		727	100	501		1104	720	

Brassó—Sepsiszentgyörgy—Madéfalva—Gyergószentmiklós—Székelykocsárd.

531	245	1042	613				plecarea Brassó	sosirea	520	1242	926		810	
701	359	1200	730				Sepsiszentgyörgy		329	1111	808		620	
737	514	122	828				Málnásfürdő		246	1041	714		552	
752	528	139	841				Sepsibükszád		231	1033	701		539	
800	541	155	852				Tusnádfürdő		218	1019	651		518	
1000	727	340	1005				sosirea Madéfalva	plecarea	1156	820	533		420	
1020	737	410			529		plecarea Madéfalva	sosirea	1126	802	523	846		
1231	910	549		420	700		Gyergószentmiklós		932	627	343	659	1045	
345		926		735	1046		Szászrégen		540		1235	319	710	
450		1032		853	1148		Marosvásárhely		412	720	1115	200	607	1053
655		1246		1107	205		sosirea Székelykocs.	plecarea	220	550	925	1211	335	855

Brassó—Bertalan—Zernest.

	626	834	227	1026			plecarea Brassó-Bert.	sosirea	713	118	712	850	
	652	900	252	1050			Keresztényfalva		652	1256	653	840	
	707	915	307	1104			B.-Rozsnyó		641	1244	644	809	
	738	946	336	1133			sosirea Zernest	plecarea	610	1215	615	800	

Brassó—Bertalan—Fogaras—Nagyszeben.

	428	851	218	327	542		plecarea Brassó-Bert.	sosirea	666	1017	1210	700	919
	443	906	233	342	557		Vidombák		637	1004	1156	643	905
	505	918	247	354	610		Feketehalom		628	950	1141	629	851
	723		452		814		Sárkány		400		925		640
	814		544		850		Fogaras		313		843		600
	1227		950				sosirea Nagyszeben	plecarea			420		142